NY PLANLOV: BEDRE MULIGHET FOR Å IVARETA FRILUFTSINTERESSER?

v/ Jenny Mikalsen, Tromsø kommune, Byutvikling, Plankontoret

Miljøverndepartementets innlegg understreker at det er lagt vekt på friluftsinteressene i arbeidet med ny planlov.
Jeg vil ikke gå inn i de enkelte områder/paragrafer i loven da MD allerede har gjort det. Men jeg vil gjennom eksempler se på hva jeg trur vil fungere som i dag og hva som kan fungerer bedre med den nye loven.

Vi som jobber med planlegging og bruker plan- og bygningsloven, vet at det tar tid å tilegne seg lovverket og især hvordan den kan praktiseres. Flere veiledere fra MD vitner også om det. Det føles derfor umulig for meg å si: "sånn skal det bli…!"

Jeg vil heller si noe om hvordan jeg trur det kan bli, gjennom tre konkrete eksempler som vi jobber med til daglig i Tromsø.

Eksempler:

1. Kommuneplanens arealdel for distriktet (områdene utenfor Tromsø by)
2. Kommuneplanens arealdel for byområdet og bynære soner (egen kommunedelplan for Tromsøya og de nære områdene rundt)
3. Tromsdalen friluftsområde (hvor det nå jobbes med reguleringsplan)

1. Kommuneplanens arealdel for distriktet 2004-2016

Planen ønsker å opprettholde og legge til rette for bosetting i distriktet av Tromsø, der det allerede er utbygd med infrastruktur.
Samtidig ivareta friluftsområder og legge til rette for bygging av hytter.
Arealene omkring Tromsø er stedvis svært mye brukt til friluftsliv, alt fra familieturer til det som betegnes som ekstremsport.
Stort press på fine dager. Delvis tilrettelagt, avhenger ofte av velvillige grunneiere.

Dagens plan og bygningslov	**Ny planlov**
LNF-områder - alle arealer i planen i hovedsak - ikke særskilt satt av til friluftsliv, men i teorien på lik linje med L og N. - friluftsliv har tradisjonelt stått svakt i forhold til landbruk, eks. skogsveier - kan framheves med F i plankartet, lite juridisk betydning	**LRNF-områder** - samme som i dag - mulighet for bestemmelser om bruk og vern, f.eks i 100-metersbeltet, bygging av skogsveger og unnta områder for motorisert ferdsel. - gir endring som styrker friluftsliv - gir bedre konkretisering av friluftsinteressene og juridisk forankring
NFFFA i sjø - mesteparten av arealene - **NFFF(**flerbruk der oppdrett ikke er tillatt). - argumentasjonen har styrket seg for å ivareta fiskens gyteområder	**NFFF(A) i sjø,** - samme som i dag - friluftsliv ivaretatt allerede - kan knytte bestemmelser til kategorien også - forbedring
Båndlagt areal i Tromsdalen i påvente av friluftsliv. - kategori som er vanskelig å praktisere - ofte båndlegging går ut på dato	- ikke båndlegging - Hensynssone friluftsliv - Lengre binding av arealdel - kommer tilbake til - vesentlig forbedring
Temakart - med punkter for de viktigste friluftsområdene i kommunen. Områdene skal i endelig plan presenteres med polygon (hvis ressurser). - Til bruk i saksbehandlingen	**Temakart** - vil være nødvendig fortsatt for ikke å overlesse plankartet. (Viktigste friluftsområder ville vært satt av med hensynssoner). Lite endring

2. Kommuneplanens arealdel for byområdet og bynære soner

Vedtatt i 2000 med tillegg i 2002. Plan som ønsker å være et verktøy for konsentrert byvekst med fortetting på Tromsøya og legge til rette for næring. Samtidig ivareta landbruks-, natur og friluftsareal i nærhet til byen.
Grøntstruktur til friluftsbruk på hele toppen aa øya og langs sjøen i sør og vest.
Kvalitet for alle beboerne i Tromsø, allsidig og aktiv bruk.
Grøntstruktur ovenfor bebyggelsen på fastlandet og Kvaløya.
Ikke alltid sikret adkomst ved nye utbygginger…

Dagens plan- og bygningslov:	**Ny planlov:**
LNF - lite mulighet for å knytte bestemmelser til planen	**LRNF** -bestemmelser tilknyttet bevaring av grøntstruktur. bestemmelser om bruk og vern og bestemmelser om ferdsel som ivaretar friluftsliv - Forbedring
Byggeområder: -Underspesifisert med formål slik som reguleringsplaner - Rekkefølgebestemmelser - areal- og funksjonskrav til leke- og uteoppholdsareal	**Byggeområder:** -stille miljø og funksjonskrav i planen -bestemmelser om bevaring av grøntstruktur og bruk av rekkefølgebestemmelser (eks.friområdet opparbeides før bolig tas i bruk). - styrking i forhold til grøntstruktur
Markaområde : Forarbeide i grøntstrukturanalysen og grønn plakat. Svært mye brukt til friluftsliv Begynner å feste seg som et begrep, men er sårbar for ”litt og litt”. - må synliggjøres som verdi og tidligere analyser bekreftes/suppleres - planens legitimitet og holdninger viktig	**Ikke eget regelverk for marka**. - LRNF med bestemmelser for friluftslivet. - Byggeområder med bevaring av grøntstruktur en styrking. - ville vært positivt som begrep i loven, da pbl er uoversiktlig for folk flest. Fortsatt opp til den enkelte kommune for gjennomslag

3. Tromsdalen friluftsområde

Status i dag
Tromsdalen er et lett tilgjengelig, bynært friluftsområde og port til fjelleområdene og Tromsdalstind. Stor og aktiv bruk. Skytebane (3 anlegg etablert i perioden 1950-1970).

Historisk har Tromsdalen var også sommerboplass for reindriftssamer, noe som ble en turistattraksjon. Det ble etablert kafe, gårdsbruk, utmarksbeite og slått i dalen.

Det har pågått planlegging i dalen i 10-15 år av ulike kommunale etater, men ingen detaljplaner som var juridisk bindende etter plan- og bygningsloven.
Tromsdalen har i 2 planperioder vært båndlagt i kommuneplanens arealdel i påvente av regulering til friluftsliv. Kommunen ved Byutvikling vurderte det som en god nok sikring av området og prioriterte ikke ressurser til reguleringsplan.

I mellomtiden har Tromsøs befolkning vokst og bruk av friluftsområder/marka har økt mye. Generelt et større press på parkering og tilrettelegging av friluftsområder.
TUIL (Tromsdalen ungdoms- og idrettslag) har bygd ut traseer til skiløyper, i tillegg til skogsbilveien på ca 4 km som er bygd med tillatelse fra grunneiere og skogbrukssjef. Utforming av veien er noen steder lik en rasering.
Befolkningen synes også det er bra med bedre tilgjengelighet i dalen. Mye positiv omtale i media av initiativtaker og dugnadsånden i Tromsdalen.
Krav om byggemelding, ikke ført fram.

Status: Reguleringsplan legges ut til offentlig ettersyn nå i mai/juni. Forutsetter at anleggsarbeidene opphører. Pågår samtidig prosess for lokalisering av ny skytebane et annet sted i kommunen.

Ny planlov:
Området kunne vært satt av til LRNF, ikke båndlagt. Det kunne i tillegg vært markert som hensynssone friluftsliv. Ved å fastsatte bestemmelser om bruk og vern for friluftsliv kunne man unngått den type skogsveibygging som er gjort i dag.. I tillegg: forlenget arealformål.

Ved ny planlov kunne kommuneplanens arealdel ivaretatt friluftsinteressen og unngått prosess med egen reguleringsplan?

Foreløpig konklusjon:

- jeg ser at friluftsinteresser fokuseres sterkere og gis mer mulighet for styring gjennom ny planlov

- ser også at det er like viktig med holdningsskapende arbeid, konferanser som dette og en "status-økning" for LNF-områder ("ikke-bebygde-områder"). Det er ikke restareal,- områdene har verdi og er en av hovedårsakene til helse og trivsel i Tromsø.

- Ser samtidig at det må brukes ressurser til kartlegging og synliggjøring av naturområder, både der folk bor og i kjøreavstand. Sikre friluftsområder gjennom planer/avtaler, sikre ferdsel til utmark og anna tilrettelegging.